

*Ne félj, te kicsiny nyáj,
mert úgy tetszett a ti Atyátoknak,
hogy nektek adja az országot! (Lk 12,32)
Ne csüggedj el kicsiny sereg, szívedet ne rémítse meg
sok ádáz ellenséged. Bízál, ügyed az Istené...(EÉ 260)*

Tisztelt Zsinat!
Kedves Testvérek!

A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának elmúlt évét – rajtunk kívül álló okok miatt (!?) – nem a termékeny és produktív évek között fogja jegyezni az egyháztörténelem. Ez teljesen érthető, hiszen az előző beszámoló óta egyetlen plenáris ülést tarthattunk, s rövid idő múltán váratlan helyzet állt elő: a korona-vírus fertőzésveszélye miatti **zárttság, majd „csökkentett üzemmód”**. Mindez azt jelentette, hogy nem volt lehetőségünk zsinatként összegyűlni, érdemben tárgyalni egyházunk ügyeit, s ez nem csak a plenáris munkát érintette, hanem a bizottsági tevékenységet is.

Az eseményekről pontos és tárgyyszerű beszámolót nyújtott be elnöktársam Abaffy Zoltán a zsinat nem lelkesi elnöke. Így most ezekre nem térek ki.

Kezdem személyes meggyőződéssel és az abból fakadó vallomással **A zsinat tagjának lenni jó!** (lehet/ne). Hihetetlen megtiszteltetés, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház élcsapatában **képviselhetjük** egyéniségünk, képességeink, egyházszeretetünk saját színével a megbízó testületünk – gyülekezetünk, egyházmegyénk, egyházkerületünk, egyházi munkaágunk – ügyeit, s érdemben **formálhatjuk** egyházunk jelenét és jövőjét. Ezt a kiváltságos helyzetet rendszeres **számadás is kíséri**: számadás önmagunk felé, a küldő testület felé, egész egyházunk felé, de mindenekelőtt az Úristen felé. Akire sokat bíztak, attól sokat kérnek számon! (Lk 12,48) Innen kiindulva tekintünk vissza az elmúlt év(ek)re – elsősorban önkritikusan.

Teológusként nem bocsátkozom részletes értékelésbe, hiszen megítélésem szerint bizonyos időnek el kell tenni, hogy józan módon tudjuk elmondani, milyen negatív hatása van a pandémiának az egyházra, s mi az – mert ezt sohasem szabad elfelejtenünk – amit Isten áldásként tud és akar felhasználni, hiszen ő minden áldások atyja, aki a rosszat is javunkra fordíthatja. A Római levél mindezt az Isten iránti szeretethez kapcsolja: **akik az Isten szeretik, azoknak minden a javukra válik.** (Róm 8,28) S ebben a „mindenben” még a jelen helyzet is benne van.

Mégis, az első hatásokból bizonyos veszélyekre fel kell figyelnünk és néhány lehetőséget is fel lehet fedeznünk. Mindkettő közös átgondolása – vallom – javára válhat egyházunk legfelsőbb döntéshozó testületének. Így hát erre teszünk kísérletet lelkesi-elnöki jelentésemben.

Az a fajta **bizonytalanság**, amely sem rövid sem hosszú távon nem tudta, mivel számolhat, nem volt jó hatással a zsinatra. Természetes, hogy egy ilyen vészhelyzetben nagyobb szerep jut az egyház operatív vezetésének, hiszen a mindennapi életet, a zajló munkafolyamatokat és a váratlan szituációkat menedzselni kell... és kisebb szerep jut az közgyűlési funkciót gyakorló és törvényhozó funkciót betöltő nagyobb testületnek. Tudnunk kell, hogy ez átmeneti helyzet és nem jelentheti azt, hogy nincs szükség a zsinat munkájára. A váratlan helyzetben jól kell értenünk és éreznünk **az arányokat**, s a megváltozott helyzetben kell keresnünk a megváltozott működőképesség feladatait és kötelességeit. Még nagyobb **érzékenységgel kell óvnunk**, segítenünk, gondoznunk **egyházunkat**. A bizonytalanságban és a veszélyeztetett helyzetben ugyanis az egyház is sérülékenyebb, a tagjai is érzékenyebbek és a folyamatos pandémiás állapot torzíthatja a közösség és az egyének viselkedésmódját is.

Mindez kihozta azokat a kérdéseket és problémákat, amelyek évek (évtizedek?) óta ott látszódnak vagy lappanganak egyházszervezetünk vezetői munkájával kapcsolatban.

- Egyfajta **passzivitást** évek óta megfigyelhetünk a zsinati tagság hozzáállásában. Talán ebben van valamiféle megfáradás is a(z egyházi) demokrácia gyakorlásában. (Keményebben fogalmazva egyfajta érdektelenség megjelenése látszik – akinek nem inge, kérem, ne vegye magára.) Mitől válna természetessé, hogy mi, zsinati tagok – lelkesedéssel, még hozzá az erő, a szeretet és a józanság Lelkesedésével (2Tim 1,7) – töltsük be egyéni és közösségi mandátumunkat?
- Továbbra is gondot jelent, s ez az elmúlt évben még inkább nyilvánvalóvá lett, hogy a **bizottsági munkára** a ciklus kezdetén **kevés ember vállalkozott**. Ez a zsinati háttér és előkészítő munkát nagyban hátráltatta. Pedig ez a kics csoportos formáció, ahol pandémia ellenére intenzívebb munkát lehetett volna folytatni.
- Viszonylag **kevés volt az érdemi vita**: érdemi jelentések érdemi hozzászólások és kérdések nélküli megszavazása. Ez a zsinat lényegétől idegen.
- A kérdések és a **megbeszélések orientáltsága** elgondolkodtató, amelyben – valljuk meg őszintén – elsősorban az anyagiakkal kapcsolatos témák hozták lázba a tagokat. Ugyanakkor az **egyház hitéletének anyagi önállósága** – aminek biblikus teológiai kötelezettsége van – nem kerül gondolkodásunk középpontjába, pedig ezen egyházunk egyház volta múlik!
- Az égető **témák halogatása** komoly probléma – ilyenek a csökkenő egyház-lélekszám melletti testület és bürokrácia növekedés újragondolása, ill. a teológiailag-gazdaságilag-szociológiailag és működőképesség szempontjából való **egyszerűsítés** elvi elhatározása és gyakorlati megvalósításának elmaradása. Ebben továbbra is példamutatónak kellene lennie a zsinatnak azzal, hogy a következő ciklustól egy könnyebben mozgó, egyházunk nagyságához arányos zsinati taglétszámot határozzon meg – megítélésem szerint maximum 40 főben. Ezt megfelelően kidolgozva nem sérülne a képviselési elv, viszont érdemi és nagyobb felelősséggel végzett munkára adna lehetőséget.
- Az **elkerülhetetlen döntések** meghozatalának későbbre **halasztása** – mintha súlytalanítani igyekezne a zsinatot. Gondolom ilyen szándék sem zsinati oldalon, sem egyházvezetői oldalon nincs. Ezek pl. az egyházi jogi személy kérdésének végleges megoldása, a gyülekezet-plántálás kísérleteinek őszinte és konzekvens kiértékelése és a következtetések levonása, az egyház missziói küldetésének érdemi újrafogalmazása, stb.
- Ismételten évek mennek el azzal, hogy kerülgetjük a **választási** törvény újragondolását, amikor választások után vagyunk, akkor még „ráér”, amikor választások jönnek azért, hogy „ne zavarjunk be”, két választás közt (mint most), mert az még várhat, még nem aktuális. Ennek érdemi tárgyalása pedig egyértelműen hozná magával számos fent említett kérdés tisztázását – egészen a gyülekezet fogalmának releváns megfogalmazását magába foglalóan, s abból kiindulva az egész felépítésünket logikusan újraértelmezve.
- A **reflektív munka hiánya** vagy a prioritási listáról való levétele. Ha zsinati szinten nem foglalkozunk kreatívan, konstruktívan és egészséges kommunikáció szintjén a **népegyházi keret** – már nem befolyásolható – **megszűnésével** és nem határozzuk meg az **identitásunkat is kifejező irányt**, akkor továbbra is fenyeget az önmagáért élő, önmagával elfoglalt, önmagát ápolgató egyház veszélye szemben a bonhoefferi alapvetéssel, hogy ti. az egyház akkor és csak akkor egyház, ha másokért él.
- **Helyben-járás a zsinati munka új formáinak szervezésében**. Évek óta napirenden volt, de még az elmúlt több mint fél évben is nyűglódtunk az ügyrendtől eltérő, a vírus helyzetben nélkülözhetetlen munkamódszereken, pl. az online megoldásokon, és már-már fontosabbnak tűnt az ügyrendünkhöz való ragaszkodás, mint a zsinat működőképessége. Nem tudom,

hogy van-e esély a fejekben való váltóállításra, annak komolyan vételére, hogy a **szabályainkat, magunk és magunk érdekében hozzuk**, azokat az átláthatóság határain belül rugalmasan kezeljük és használatukat életszerűen gyakoroljuk. Ezen a téren az elmúlt esztendő nem a gyors reakciók ideje volt...

- Intenzívebb **közös munka vezetői és testületi szinten**. Elnöktársammal közös szándékunk és programunk volt, hogy a korábban nagyon keményen megjelenő feszültség a törvényhozó és végrehajtó testületek és annak vezetői között megszűnjék és kölcsönös információcserén, rendszeres egyeztetésen keresztül, koncepcionális előregondolkodásban formáljuk egyházunk ügyeit. Rendszeres egyeztetési szándékunkat régóta folyamatosan jelezzük, de egyházunk feszített munkarendjében – úgy tűnik – nem volt mégsem lehetőség a rendszeres, rövid, de lényegre törő egyeztetésre. A szándékunk és a nyitottságunk továbbra is egyértelmű.

Megfáradás, bizonytalanság, időhúzás, visszahúzóadás – ezek olyan pontok, amin át kell és át lehet lendülni. Egyházunknak is, zsinatunknak is (a kettőt sohasem tudjuk elválasztani, hiszen a zsinat egyházunk zsinata, s nem a nyakunkba ültetett szükséges rossz). Át kell és át lehet lendülnünk a jelzett nehézségeken, nem azért, mert fogjuk magunkat és úgy döntünk, hogy most hirtelen felpattanunk és lendülettel végezzük teendőinket, ez önbecsapás lenne, hanem azért, mert **mi távlatokban gondolkodunk** (gondolkodhatunk!). Nem a vírushelyzet, nem a beidegződött, már-már megkövesedett szokások, a rugalmatlanság, netán már nem releváns megoldáskészlet határozza meg az egyházunkat, hanem a jövő, az Isten-készítette jövő. **A földi jövő** – az ti. hogy (hitvallásaink szerint) az egyház mindig megmarad. A kérdés, hogy mi benne leszünk-e? Mi: európai és mi magyar evangélikusok. És a **távoli, végső jövő**, hiszen a kereszténység nem a múltjából él, hanem a jelenben a jövőjéből él. Jövő-orientált teológia, jövő-orientált etika és jövő-orientált döntéshozatali mechanizmus. Mindent az határoz meg, amire készülünk: az Isten elé való állás és a vele való végső találkozás.

Köszönöm mindazoknak, akik értékelték a zsinat munkáját, azoknak, akik aktívan részt vettek a munkában, együtt gondolkodásban, egyházunk felelős kísérésében, hogy hitüket ezen a téren is gyakorlattá váltották.

Külön köszönetet szeretnék mondani a Jogi és Testületi Iroda hozzáállásáért, segítő igyekezetéért, pontos munkavégzéséért, a Zsinati Tanácsnak az áldozatvállalásáért, és külön köszönet elnöktársamnak Abaffy Zoltánnak, hogy precíz, pontos, megbízható, higgadt és hitből fakadó munkájával ellensúlyozta a magam gyengeségeit.

Egész egyházunkat, minden gyülekezetét, intézményét és minden tagját Isten irgalmába ajánlom. Kyrie eleison!

Testvéreimet pedig jó reménységre biztatom: az egyház Ura a mi reménységünk!

Erős vár a mi Istenünk!

Dr. Hafenscher Károly
a MEE Zsinatának lelkesi elnöke